

148

USTAWA

z dnia 17 czerwca 1966 r.

o miarach i narzędziach pomiarowych.

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

Art. 1. Do zabezpieczenia jednolitości miar, rzetelności i odpowiedniej jakości narzędzi pomiarowych oraz właściwego ich stosowania w celu otrzymywania poprawności wyników pomiarów we wszystkich dziedzinach gospodarki narodowej powołane są organy administracji miar.

Art. 2. 1. Organami administracji miar są:

- 1) Centralny Urząd Jakości i Miar,
- 2) okręgowe i obwodowe urzędy jakości i miar.

2. Organizację, zakres działania oraz właściwość miejscową organów wymienionych w ust. 1 regulują odrębne przepisy.

3. Organy administracji miar uprawnione są do dokonywania kontroli przestrzegania przepisów o miarach i narzędziach pomiarowych.

4. Organy administracji miar oraz organy państwowych inspekcji i kontroli, organy Milicji Obywatelskiej i inne organy administracji państwowej obowiązane są do współdziałania w zakresie przestrzegania przepisów o miarach i narzędziach pomiarowych w obrocie gospodarczym.

5. Prezes Rady Ministrów określi:

- 1) zakres i sposób dokonywania przez organy administracji i miar kontroli przestrzegania przepisów o miarach i narzędziach pomiarowych;
- 2) zasady i zakres współdziałania organów wymienionych w ust. 4.

Art. 3. 1. W aktach i w czynnościach urzędowych i zawodowych, w czynnościach wchodzących w zakres gospodarki narodowej, mających znaczenie dla bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony zdrowia lub dla interesu społecznego, miarę wyraża się w legalnych jednostkach miar.

2. Rada Ministrów ustala w drodze rozporządzenia legalne jednostki miar oraz określa zasady i sposób wprowadzania ich w życie.

3. Rada Ministrów może w rozporządzeniu wymienionym w ust. 2 upoważnić Prezesa Centralnego Urzędu Jakości i Miar, zwanego w dalszych przepisach ustawy „Prezesem Urzędu”, do:

- 1) ustalania pochodnych jednostek miar od jednostek ustalonych w trybie określonym w ust. 2,
- 2) określania definicji i oznaczeń legalnych jednostek miar,
- 3) ustalania jednostek miar:
  - a) dopuszczonych przejściowo do stosowania jako legalne,
  - b) dopuszczonych przejściowo do stosowania jako legalne o ograniczonym zakresie ich stosowania.

Art. 4. 1. Miarę wyznacza się za pomocą wzorców miar i przyrządów pomiarowych, zwanych w dalszych przepisach ustawy „narzędziami pomiarowymi”.

2. Prezes Urzędu ustala państwowe wzorce miar, wzorce fizycznych, chemicznych lub innych własności materii i materiałów, metody ich odtwarzania, miejsce i warunki ich przechowywania oraz metody porównywania z tymi wzorcami wzorców stosowanych w gospodarce narodowej.

Art. 5. 1. Do mierzenia wielkości, dla których zostały ustalone legalne jednostki miar, mogą być stosowane tylko narzędzia pomiarowe wyrażające mierzoną wielkość w legalnych jednostkach miar, z uwzględnieniem przypadków wyjątkowych z przepisów wydanych na podstawie art. 3 ust. 2 i ust. 3 pkt 3 co do przejściowego stosowania innych jednostek miar dopuszczonych jako legalne jednostki miar.

2. Do prac naukowych, naukowo-badawczych i doświadczalnych oraz dla celów związanych z potrzebami obrony kraju mogą być stosowane inne niż legalne jednostki miar oraz narzędzia pomiarowe wyrażające wielkości mierzone w innych niż legalne jednostkach miar.

3. Dla celów związanych z handlem zagranicznym Prezes Urzędu może zezwolić w określonych przypadkach, w uzgodnieniu z Ministrem Handlu Zagranicznego, na stosowanie innych niż legalne jednostek miar oraz na stosowanie i wytwarzanie narzędzi pomiarowych wyrażających mierzone wielkości w innych niż legalne jednostkach miar.

4. Wyroby wytwarzane w kraju z przeznaczeniem do wywozu za granicę oraz wyroby sprowadzane z zagranicy, oznaczone w jednostkach innych niż legalne jednostki miar, mogą być wprowadzane do obrotu handlowego w kraju z oznaczeniem w tych jednostkach. Przepis ten nie dotyczy narzędzi pomiarowych.

Rozdział 2.

Legalizacja narzędzi pomiarowych.

Art. 6. 1. Obowiązkowi legalizacji podlegają narzędzia pomiarowe, które określi Prezes Urzędu:

- 1) stosowane we wszystkich dziedzinach gospodarki narodowej do określania ilości albo jakości rzeczy lub świadczeń rzeczy i usług w celu uzyskania prawidłowej podstawy do rozliczeń, albo stosowane przy wszelkiego rodzaju czynnościach urzędowych i zawodowych oraz przy innych czynnościach mających znaczenie dla interesu społecznego;
- 2) mające znaczenie dla bezpieczeństwa i higieny pracy albo ochrony zdrowia;
- 3) stosowane jako narzędzia pomiarowe kontrolne do sprawdzania narzędzi pomiarowych używanych:
  - a) do celów określonych w pkt 1 i 2,
  - b) do kontroli jakości surowców, materiałów, półwyrobów i wyrobów,
  - c) do kontroli i regulacji przebiegu procesów technologicznych w produkcji.

2. Narzędzia pomiarowe podlegające obowiązkowi legalizacji powinny być stosowane właściwie i zgodnie z przepisami.

3. Prezes Urzędu może w przypadkach gospodarczo uzasadnionych rozciągnąć obowiązek legalizacji na użytkowe narzędzia pomiarowe stosowane do celów określonych w ust. 1 pkt 3 lit. b) i c).

4. Legalizacji narzędzi pomiarowych dokonują organy administracji miar lub inne państwowe jednostki organizacyjne upoważnione do legalizacji narzędzi pomiarowych (art. 14 pkt 1 i 3).

Art. 7. 1. Narzędzia pomiarowe podlegające obowiązkowi legalizacji w myśl art. 6 mogą być stosowane i przechowywane w miejscu stosowania, jeżeli są legalne, legalizowane i rzetelne.

2. Narzędzie pomiarowe jest legalne, jeżeli pod względem konstrukcji, materiału i wykonania odpowiada postanowieniom obowiązujących przepisów.

3. Legalizacja narzędzia pomiarowego polega na sprawdzeniu zgodności własności metrologicznych narzędzia pomiarowego pod względem legalności i dokładności jego wskazań z wymaganiami obowiązujących przepisów oraz na oznaczeniu go cechą legalizacyjną lub wydaniu dla niego świadectwa legalizacji.

4. Narzędzie pomiarowe jest dokładne, jeżeli w czasie legalizacji błędy jego wskazań nie przekraczają wartości granicznych dopuszczalnych błędów legalizacyjnych, określonych w przepisach dla danego rodzaju narzędzia pomiarowego.

5. Narzędzie pomiarowe jest rzetelne, jeżeli w czasie użytkowania błędy jego wskazań nie przekraczają wartości granicznych dopuszczalnych błędów obiegowych, określonych w przepisach dla danego rodzaju narzędzia pomiarowego.

Art. 8. 1. Prezes Urzędu wydaje:

- 1) przepisy określające sposób legalizacji poszczególnych rodzajów narzędzi pomiarowych, warunki ich legalności, dokładności i rzetelności, zakres i warunki ich właściwego stosowania oraz okresy ważności legalizacji;
- 2) przepisy określające charakterystyki wzorców fizycznych i chemicznych własności materii i materiałów, liczbowe dane tabelaryczne charakteryzujące własności materii i materiałów oraz wzorcowe metody pomiarowe.

2. Przepisy określone w ust. 1 Prezes Urzędu ogłasza w Monitorze Polskim, podając ich tytuły, daty ustanowienia i daty, od których przepisy te obowiązują.

Art. 9. 1. Obowiązek zgłaszania do legalizacji narzędzi pomiarowych podlegających obowiązkowi legalizacji ciąży na wytwórcy, wykonawcy naprawy, sprzedawcy oraz na użytkowniku narzędzi pomiarowych, a w odniesieniu do narzędzi pomiarowych sprowadzanych z zagranicy — na jednostce zamawiającej narzędzia pomiarowe w przedsiębiorstwie handlu zagranicznego.

2. Prezes Urzędu określa warunki zgłaszania do legalizacji narzędzi pomiarowych oraz obowiązki wynikające w tym zakresie dla wytwórców, wykonawców naprawy, sprzedawców i użytkowników narzędzi pomiarowych oraz dla jednostek zamawiających narzędzia pomiarowe w przedsiębiorstwie handlu zagranicznego.

3. Prezes Urzędu może zwolnić jednostkę zamawiającą narzędzia pomiarowe w przedsiębiorstwie handlu zagranicznego od obowiązku legalizacji narzędzi pomiarowych sprowadzanych z zagranicy, jeżeli narzędzia te są zaopatrzone w cechę legalizacyjną powołanego do tego organu kraju wytwórcy i odpowiadają wymaganom polskich przepisów legalizacyjnych.

Rozdział 3.

Sprowadzanie narzędzi pomiarowych z zagranicy.

Art. 10. 1. Sprowadzanie z zagranicy narzędzi pomiarowych podlegających obowiązkowi legalizacji wymaga zezwolenia Prezesa Urzędu.

2. Prezes Urzędu określi zasady i tryb udzielania zezwoleń na sprowadzanie narzędzi pomiarowych z zagranicy.

3. Przepisów ust. 1 nie stosuje się do narzędzi pomiarowych sprowadzanych z zagranicy przeznaczonych do prowadzenia prac naukowych i naukowo-badawczych oraz dla potrzeb obrony kraju.

Rozdział 4.

Rejestracja zakładów wytwarzających i naprawiających narzędzia pomiarowe oraz zatwierdzanie typów narzędzi pomiarowych.

Art. 11. 1. Zakłady wytwarzające i naprawiające narzędzia pomiarowe podlegają obowiązkowi rejestracji w okręgowych urzędach jakości i miar, niezależnie od obowiązku uzyskania uprawnień lub zezwoleń na wykonywanie działalności w tym zakresie wymaganymi innymi przepisami.

2. Prezes Urzędu ustala zasady i warunki rejestracji zakładów wytwarzających i naprawiających narzędzia pomiarowe oraz zakres i sposób sprawowania nadzoru przez organy administracji miar nad wytwarzaniem i naprawą narzędzi pomiarowych.

Art. 12. 1. Obowiązkowi zatwierdzania typu podlegają narzędzia pomiarowe:

- 1) podlegające obowiązkowi legalizacji,
- 2) ustalone oddzielnymi przepisami przez Prezesa Urzędu.

2. Zakłady wytwarzające narzędzia pomiarowe podlegające obowiązkowi zatwierdzania typu obowiązane są, przed przystąpieniem do seryjnej produkcji, uzyskać zatwierdzenie typu tych narzędzi.

3. Typy narzędzi pomiarowych zatwierdza Urząd lub upoważniona przez Prezesa Urzędu jednostka organizacyjna (art. 14 pkt 2).

4. Prezes Urzędu określa warunki i tryb zatwierdzania typu narzędzi pomiarowych przeznaczonych do produkcji seryjnej.

Rozdział 5.

Obowiązki jednostek gospodarki społecznej w zakresie zabezpieczenia jednolitości miar oraz rzetelności i właściwego stosowania narzędzi pomiarowych.

Art. 13. 1. Jednostki gospodarki społecznej obowiązane są do dokonywania okresowego sprawdzania użytkowych narzędzi pomiarowych, stosowanych do celów określonych w art. 6 ust. 1 pkt 3 lit. b) i c), za pomocą kontrolnych narzędzi pomiarowych, zalegalizowanych przez organ administracji miar.

2. Rada Ministrów określi obowiązki jednostek gospodarki społecznej w zakresie okresowego sprawdzania dokładności lub rzetelności narzędzi pomiarowych oraz właściwego ich stosowania i wykorzystywania.

Art. 14. Prezes Urzędu w uzasadnionych przypadkach, w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami (kierownikami urzędów centralnych), może upoważnić:

- 1) określone przedsiębiorstwa, instytuty naukowo-badawcze lub inne państwowe jednostki organizacyjne — do legalizacji niektórych rodzajów narzędzi pomiarowych, wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz ust. 3 i 4;
- 2) określone instytuty naukowo-badawcze i inne państwowe jednostki organizacyjne prowadzące prace naukowe, naukowo-badawcze i doświadczalne — do zatwierdzania typów narzędzi pomiarowych nie podlegających obowiązkowi legalizacji;
- 3) instytuty naukowo-badawcze lub inne państwowe jednostki organizacyjne prowadzące prace naukowe i naukowo-badawcze — do przechowywania niektórych wzorców miar wymienionych w art. 4 ust. 2; Prezes Urzędu ustala równocześnie sposób wykorzystywania tych wzorców dla potrzeb gospodarki narodowej;
- 4) organy wojskowe określone przez Ministra Obrony Narodowej — do legalizacji narzędzi pomiarowych stosowanych wyłącznie dla celów związanych z potrzebami

obrony kraju oraz do dokonywania czynności określonych w pkt 1, 2 i 3.

Rozdział 6.

Oplaty.

Art. 15. 1. Za legalizację narzędzi pomiarowych oraz inne czynności związane z legalizacją narzędzi pomiarowych wykonywane przez organy administracji miar oraz jednostki wymienione w art. 14 pobierane są opłaty.

2. Prezes Urzędu, w porozumieniu z Ministrem Finansów, określi rodzaj czynności, za które pobierane są opłaty, wysokość tych opłat i sposób ich pobierania.

3. Nie wpłacone w terminie opłaty podlegają ściąganiu w trybie przepisów o egzekucji administracyjnej świadczeń pieniężnych. Do opłat tych stosuje się odpowiednio przepisy o zobowiązaniach podatkowych.

Rozdział 7.

Przepisy karne.

Art. 16. 1. Kto:

- 1) stosuje narzędzia pomiarowe nielegalne, nie legalizowane lub nierzetelne:
  - a) do określania ilości albo jakości rzeczy lub świadczeń rzeczy albo usług przy wszelkiego rodzaju zliczeniach,
  - b) przy wszelkiego rodzaju czynnościach urzędowych lub zawodowych,
  - c) przy czynnościach mających znaczenie dla bezpieczeństwa i higieny pracy lub ochrony zdrowia,
  - d) jako narzędzia pomiarowe kontrolne do sprawdzania narzędzi pomiarowych używanych do celów określonych pod lit. a)—c), do kontroli lub regulacji przebiegu procesów technologicznych w produkcji oraz do kontroli jakości surowców, materiałów, półwyrobów lub wyrobów;
- 2) przechowuje narzędzia pomiarowe nielegalne, nie legalizowane lub nierzetelne w miejscu ich stosowania do czynności określonych w pkt 1;
- 3) stosuje narzędzia pomiarowe w sposób niezgodny z przepisami legalizacyjnymi określającymi warunki i zakres stosowania tych narzędzi;
- 4) wyrabia narzędzia pomiarowe bez zatwierdzenia typu tych narzędzi lub bez zachowania warunków określonych w decyzji o zatwierdzeniu typu danego narzędzia pomiarowego;
- 5) sprowadza narzędzia pomiarowe z zagranicy bez uzyskania wymaganego zezwolenia;
- 6) nie dopełnia ciążącego na nim obowiązku zgłoszenia do legalizacji narzędzi pomiarowych wytwarzanych, naprawianych albo sprowadzanych z zagranicy przed przeznaczeniem ich do sprzedaży lub oddaniem do użytku;

7) wyrabia lub naprawia narzędzia pomiarowe bez rejestracji zakładu lub bez zachowania warunków określonych w decyzji o rejestracji;

8) stosuje narzędzia pomiarowe nie sprawdzone, nie legalizowane lub nierzetelne do:

- a) kontroli jakości surowców, materiałów, półwyrobów i wyrobów,
  - b) kontroli lub regulacji przebiegu procesów technologicznych w produkcji,
- podlega karze aresztu do 3 miesięcy lub karze grzywny do 4.500 złotych.

2. Można orzec przepadek lub zniszczenie nielegalnych, nie legalizowanych lub nierzetelnych narzędzi pomiarowych.

3. Można orzec przepadek lub zniszczenie nielegalnych, nie legalizowanych lub nierzetelnych narzędzi pomiarowych także w razie wydania orzeczenia o niewinnieniu lub umorzeniu postępowania albo w razie istnienia okoliczności wyłączających orzekanie.

4. Przepisy ust. 2 i 3 stosuje się również do narzędzi pomiarowych nie stanowiących własności sprawcy wykroczenia.

Art. 17. Kto wbrew przepisom art. 3 ust. 1 i art. 5 ust. 1 wylaża miarę w nielegalnych jednostkach miar, podlega karze grzywny do 1.000 złotych.

Art. 18. Orzekanie w sprawach o wykroczenia określone w art. 16 i 17 następuje w trybie przepisów o orzecznictwie karno-administracyjnym.

Rozdział 8.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 19. Postępowanie w sprawach o wykroczenia określone w art. 19 dekretu z dnia 19 kwietnia 1951 r. o organach administracji miar oraz o miarach i narzędziach mierniczych (Dz. U. z 1951 r. Nr 26, poz. 195 i z 1956 r. Nr 54, poz. 244) należących do właściwości obwodowych urzędów miar, wszczęte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, toczy się do zakończenia postępowania prawomocnym orzeczeniem przed tymi organami według przepisów dotychczasowych.

Art. 20. 1. Tracą moc:

- 1) artykuły 1, 7—16 i 19—26 dekretu z dnia 19 kwietnia 1951 r. o organach administracji miar oraz o miarach i narzędziach mierniczych (Dz. U. z 1951 r. Nr 26, poz. 195 i z 1956 r. Nr 54, poz. 244);
- 2) ustawa z dnia 11 maja 1922 r. o rachubie czasu (Dz. U. Nr 36, poz. 307).

2. Do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w niniejszej ustawie pozostają w mocy przepisy dotychczasowe, jeżeli nie są z nią sprzeczne.

Art. 21. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.
Przewodniczący Rady Państwa: *E. Ochab*
Sekretarz Rady Państwa: *J. Horodecki*